

Univerzita Mateja Bela

Pedagogická fakulta

Katedra sociálnej práce

Ružová 13, 974 11 Banská Bystrica

OPONENTSKÝ POSUDOK HABILITAČNEJ PRÁCE

PHDR. IVANA RÁCA, PHD. NA TÉMU:

„Práca s páchatel'mi domáceho násilia“

Aktuálnosť zvolenej témy habilitačnej práce

Problematika domáceho násilia, ktorej sa PhDr. Ivan Rác, PhD. venuje vo svojej habilitačnej práci je vysoko aktuálnou témou z celospoločenského hľadiska ako aj z hľadiska vedného odboru sociálna práca, a zároveň témou multidisciplinárnou. Jej konkretizácia na páchatel'ov domáceho násilia zvyšuje nielen aktuálnosť, ale aj opodstatnenosť tejto témy. Vágne však pôsobí formulácia „Práca“ jednak vo vzťahu k nejednoznačnému vnímaniu sociálnej práce v tomto kontexte, ako aj k absencii vedeckého, resp. empirického ukotvenia tejto témy. Tematické zameranie habilitačnej práce je v kontexte doterajšieho vedeckého a publikačného pôsobenia uchádzača, ktoré je s touto témou plne kompatibilné. Potreba angažovania sa v tejto oblasti v slovenských podmienkach je evidentná, a preto vedecké a kvalifikačné práce na túto tému sú v našej akademickej pôde sú nevyhnutným predpokladom rozvoje tejto oblasti aj v sociálnej praxi. Nedostatkom je nižší počet využitých vedeckých a odborných prameňov (66), predovšetkým takých, ktoré by sa venovali priamo prepojeniu sociálnej práce a témy práce s páchatel'mi domáceho násilia.

Splnenie sledovaného cieľa habilitačnej práce

V texte predkladanej habilitačnej práce nachádzame niekoľko formulácii cieľov:

- „Jej cieľom je poukázať na prácu s klientmi, ktorí boli odsúdení podmieneným trestom odňatia slobody za trestný čin podľa §208 Trestného zákona (str.5)
- „naším cieľom vo výskume je práve poukazovať na mnohé bariéry, s ktorými sa probační a mediační úradníci stretávajú pri výkone svojej profesie napríklad aj s násilnickými klientmi (str.5)

- „Hlavným cieľom výskumu bolo analyzovať prácu probačných a mediačných úradníkov a úradníčok s páchatelmi násilia na ženách“ (str.53)
- „Mapovať a analyzovať osobnú sociálnu anamnézu páchatelov násilia na ženách, ktorým bol súdom nariadený probačný dohľad“. (čiastkový cieľ, str.53)
- „Identifikovať prejavy a formy násilia, ktoré páchali vo vzťahu k partnerkám/manželkám“ (čiastkový cieľ, str.53)
- „Zistiť aké metódy, techniky uplatňujú probační a mediační úradníci a úradníčky pri práci s páchatelmi násilia na ženách“ (čiastkový cieľ, str.53)

K formulácii uvedených cieľov mám nasledovné pripomienky:

- nadbytočnosť, resp. duplicita niektorých cieľov
- nižšia kompatibilita hlavného a čiastkových cieľov
- nejednoznačnosť samotného cieľového zamerania: habilitant sa zameriava na prácu probačných a mediačných úradníkov, alebo na analýzu trestnej činnosti páchatelov domáceho násilia?
- v téme habilitačnej práce je použitý pojem „domáce násilie“ v cieľoch pojem „násilie na ženách“ pričom nejde o identické pojmy.

Čo sa týka stanoviska k splneniu cieľa (cieľov habilitačnej práce) nie je možné ho jednoznačne zaujať. Autor napr. sám konštatuje (str.89), že „nedá sa na ich základe (analyzovaných prípadov) predniesť zovšeobecnený názor a tvrdenie o priebehu a dopade násilia“. Napriek tomuto nedostatku sú v predkladanej habilitačnej práci niektoré cenné podnety pre teoretikov i praktikov pracujúcich v tejto oblasti.

Zvolené metódy spracovania habilitačnej práce

Pre autora habilitačnej práce bolo metodologické ukotvenie takto zameraného výskumu náročnou úlohou, a to najmä preto, že, prinajmenšom v slovenských podmienkach, šlo o pilotný výskum v tejto oblasti. Dizajnom predkladanej habilitačnej práce bol kvalitatívny výskumný dizajn, autorom konkretizovaný na kvalitatívnu obsahovú analýzu. Autor sa v rámci „charakteristiky metodologického postupu“ (str.53-56) pomerne obsiahle

ERUDITIO
MORES
FUTURUM

Univerzita Mateja Bela

Pedagogická fakulta

Katedra sociálnej práce

Ružová 13, 974 11 Banská Bystrica

venuje charakteristike je aplikovateľnosti, problémom, ktoré sú spojené s jej využívaním, ako aj popisu činností používaných v rámci postupu kvalitatívnej analýzy. Pri charakteristike použitých výskumných metód autor uvádza (str.56), že „pri výskume sme použili na zber empirického materiálu pološtrukturovaný rozhovor a textové dokumenty. Samotné „textové dokumenty“ však nie sú výskumnou metódou, skôr ich obsahová analýza. Pozitívne hodnotím, že habilitant si pred samotnou realizáciou rozhovorov na základe stanovených cieľov pripravil postup realizácie rozhovoru zoradený do tematických oblastí, čo mu umožnilo získavať relevantný výskumný materiál. Autor habilitačnej práce používa pomerne nešťastnú formuláciu „prvá“ výskumná vzorka (probační a mediační úradníci) a „druhá“ výskumná vzorka (páchatelia domáceho násilia).

Výsledky habilitačnej práce

Výsledky výskumu sú včlenené do piatej kapitoly, kde sú najprv uvedené údaje týkajúce sa páchatel'ov domáceho násilia (anamnestické údaje, informácie o spáchanom skutku, analýza probačných stretnutí) a následne interpretácia výsledkov rozhovorov s probačnými a mediačnými úradníkmi. Údaje týkajúce sa páchatel'ov domáceho násilia poskytujú jednak informácie o spáchanom skutku (trestnom čine), ako aj stručný prehľad práce probačného a mediačného úradníka týkajúceho sa realizácie uložených obmedzení a povinností, ako aj realizovaných probačných stretnutí. Uvedená analýza probačných stretnutí je však pomerne stručná a nie je jasné na ktoré aspekty práce s páchatel'mi domáceho násilia sa analýza zameriava. Spomínaná „stručnosť“ bola zapríčinená predovšetkým prebiehajúcou pandemiou SARS-CoV-2, ktorá do realizácie empirických výskumov v rokoch 2020 a 2021 výrazne zasiahla a poznamenala aj realizáciu výskumu v tejto habilitačnej práci. Vytvára sa tu tak priestor na realizáciu komplexnejšieho výskumu po skončení pandémie. Pri interpretácii výsledkov rozhovorov s probačnými a mediačnými úradníkmi už habilitant prehľadne graficky znázorňuje identifikované kľúčové témy, ku ktorým napríklad patrí problematika špecializovaných výcvikov, spolupráca a limity spolupráce probačným

Univerzita Mateja Bela

Pedagogická fakulta

Katedra sociálnej práce

Ružová 13, 974 11 Banská Bystrica

a mediačných úradníkov s ÚVTOS, postupy práce a bariéry v práci probačných a mediačných úradníkov ako aj ďalšie témy. Tieto témy sú prezentované prehľadne, a predstavujú podklady vhodné na plnenie stanovených cieľov. Nedostatkom empirickej časti tejto habilitačnej práce je absencia diskusie, v ktorej by habilitant diskutoval výsledky svojho výskumu v kontexte stanovených teoretických, resp. výsledkov iných zrealizovaných výskumov na túto tému, predovšetkým zahraničných.

Prínos habilitačnej práce

Prínos predkladanej habilitačnej práce vidím predovšetkým vo vedeckom uchopení témy, ktorá je pre sociálnu prácu ako profesiu, vedu i študijný odbor prínosná a potrebná, rovnako tak, ako aj pre celú spoločnosť, pre ktorú je domáce násilie, a špecificky práce s jeho páchatelmi, jedným z vážnych sociálnych problémov, ktorému je potrebné venovať kontinuálnu pozornosť. Za prínosnú je možné považovať spracovanie charakteristík intervenčných programov pre páchatelov násilia na ženách, zavedenie ktorých je v slovenských podmienkach výraznou spoločenskou potrebou, ako aj vybraných charakteristík práce s páchatelmi násilia v probačnom procese, ktoré sú súčasťou predovšetkým výskumnej časti habilitačnej práce. Pripomienku je možné mať k absencii exaktnejšieho vymedzenia prínosu tejto habilitačnej práce pre oblasť sociálnej práce ako vedy, ktoré by v takomto type prác nemalo absentovať.

Otázky na autora habilitačnej práce

1. Ako vnímate význam sociálnej práce ako profesie a vedy v rámci práce probačných a mediačných úradníkov s páchatelmi domáceho násilia, ako aj význam témy probácie a mediácie vo vysokoškolskej príprave budúcich sociálnych pracovníkov?
2. Pokúste sa vyjadriť ku splneniu cieľa, resp. cieľov habilitačnej práce v kontexte pripomienok uvedených v tomto posudku.

ERUDITIO
MORES
FUTURUM

Univerzita Mateja Bela

Pedagogická fakulta

Katedra sociálnej práce

Ružová 13, 974 11 Banská Bystrica

3. Ako by ste vyhodnotili spoľahlivosť a platnosť vašich výskumných zistení v porovnaní výsledkov získaných z rozhovorov a výsledkov získaných z analýzy textových dokumentov?
4. V prípade možnosti realizovania intervenčného programu pre páchatel'ov násilia na ženách, na ktoré aspekty jeho realizácie by ste kládli najväčší dôraz a prečo?

Predkladanú habilitačnú prácu na tému „Práca s páchatel'mi domáceho násilia“ autora PhDr. Ivana Ráca, PhD. napriek pripomienkam odporúčam na obhajobu a po zodpovedaní uvedených otázok a pripomienok súhlasím, aby bol menovanému udelený vedeckopedagogický titul docent vo vednom odbore sociálna práca.

V Banskej Bystrici 9. júla 2021

prof. PaedDr. Peter Jusko, PhD.

oponent